Organy Hildebrandta

w Pasłęku (1717-1719)

Historia organów Andreasa Hildebrandta
w kościele farnym pw. Św. Bartłomieja w Pasłęku

Organy zbudowane zostały w latach 1717-1719 przez gdańskiego budowniczego Andreasa Hildebrandta jako pierwszy tak duży instrument z jego warsztatu, z wykorzystaniem niektórych elementów starszych organów Johanna Zickermanna z 1597 r.

Instrument został ustawiony w dwóch niezależnych szafach organowych w taki sposób, iż w szafie południowej miejsce znalazł mechanizm obu sekcji manuałowych, w północnej zaś obie sekcje pedałowe. Podobne rozwiązanie Hildebrandt znał z kościoła św. Trójcy w Gdańsku, dla którego kaplicy św. Anny w 1710 r. budował nowe organy. Główne organy kościoła św. Trójcy, których trzon pochodził jeszcze z XVII w., posiadały dwie ustawione obok siebie szafy organowe, z których jedna - dodana w 1703 r. - zawierała wyłącznie rejestry pedałowe.

W latach 1750-1752 konieczna w związku z pracami budowlanymi w kościele renowacja przeprowadzona została przez ucznia Hildebrandta, Christopha Heinricha Obucha, który restaurował pasłęckie organy jeszcze raz w 1785 r.

W 1860 r. organy konserwował organmistrz Ziegler z Malborka, zaś w 1897 r. firma Max Terletzki z Elbląga.

Na początku XX w. zmieniono częściowo dyspozycję sekcji Oberwerku.

W latach 1928-1929 firma Sauer z Franfurtu nad Odrą przeprowadziła pneumatyzację organów przy wykorzystaniu piszczałek oraz wiatrownic Hildebrandta.

W ostatnich dniach II wojny światowej organy zostały częściowo rozszabrowane, następnie między 1950 i 1975 r. uzupełnione piszczałkami cynkowymi wykonanymi przez polskie firmy organmistrzowskie. W wyniku tych prac organy stały się sprawne, ale także rozwarstwione pod względem stylistycznym i brzmieniowym.

Silne zabrudzenie, zbutwienie części skórzanych, brak regularnej opieki nad instrumentem oraz nieprofesjonalne próby naprawy sprawiły, iż organy stały się praktycznie nieme. Konieczność przeprowadzenia remontu wynikała z bezpośredniego zagrożenie statyki organów, całkowitej niesprawności mechanizmu, materiałowej i brzmieniowej niejednolitości głosów oraz zaatakowania obiektu przez drewnojady.

W roku 2009 opracowano ekspertyzę konserwatorską, powołano komisję organową i zaangażowano konsultantów z Polski i z Niemiec (ekspertów działających w stowarzyszeniu Baltisches Orgel Centrum e.V. w Stralsundzie oraz w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi). Przeprowadzono wstępne badania porównawczne na innych zachowanych jeszcze częściowo XVIII-wiecznych organach Andreasa Hildebrandta i jego uczniów.

Organy Hildebrandta

w Pasłęku (1717-1719)

Po zatwierdzeniu zakresów prac oraz wybranych firm w urzędzie konserwatorskim, przystąpiono do organizacji funduszy.
W roku 2010 przeprowadzono I etap prac przy organach polegający na całkowitej renowacji prospektu organowego i miechów, jak również demontażu oraz szczegółowej dokumentacji wnętrza instrumentu. Obecnie trwa II etap prac polegający na pierwszych pracach związanych z konserwacją i rekonstrukcją wnętrza organów. Przewidziany jest także etap III finalizujący projekt.

Dzięki ogromnemu wsparciu fundacji Hermann-Reemtsma- Stiftung z Hamburga udało się powierzyć projekt renowacji warsztatowi wybitnego restauratora organów Kristiana Wegscheidera z Drezna, który prace wykonuje wspólnie z warsztatem młodego polskiego organmistrza Szymona Januszkiewicza.

Odrestaurowane oryginalne szyldy z nazwami rejestrów organowych.

Organy Hildebrandta

w Pasłęku (1717-1719)

Patronat

piszczałek i rejestrów organów
Andreasa Hildebrandta z lat 1717-1719
w kościele pw. Św. Batrłomieja w Pasłęku